

Wyspa Cité

Siedziba władzy królewskiej

W I w. p. n.e. galijskie plemię Paryżjów osiedliło się na wyspie pośrodku Sekwany, nazywanej później wyspą Cité, i założyło tutaj miejscowość Lutecja. W V w. miasto to przyjęło nazwę Paryż. W VI w. pałac na wyspie Cité stał się siedzibą królewską Chlodwiga, pierwszego władcy Franków. Jego syn Chilbert nakazał wybudowanie pierwszej paryskiej katedry. Pod koniec X wieku Hugo Kapet, pierwszy monarcha z rodu Kapetyngów, umieścił swoją radę i administrację w pałacu, który stał się w ten sposób siedzibą władzy królewskiej.

Pałac opuszczony przez królów

W 1248 r., kiedy Ludwik IX podpisał akt fundacyjny Sainte-Chapelle, pobliska katedra Notre-Dame miała już swoją obecną fasadę. W 1358 r., doradcy króla Jana II Dobrego zostali zamordowani na oczach następcy tronu, przyszłego Karola V. Ten, po objęciu tronu postanowił zamieszkać w bardziej strzeżonym miejscu: w hôtel Saint-Pol, jednej z jego paryskich, nie istniejących już dziś rezydencji, a następnie w Luwrze i Vincennes. Od tej pory, w kapetyńskim pałacu mieściła się jedynie administracja królewska, parlament, kancelaria i finanse. Z upływem czasu pałac zachował tylko funkcję sądowniczą i więzienie. Obecnie Sainte-Chapelle i Conciergerie stanowią jedyne nadal widoczne części najstarszego pałacu królów Francji.

Glosariusz

Bustrofedon: sposób odczytywania tekstu poczynając od dołu, na przemian od lewej do prawej i od prawej do lewej strony, aż do samej góry.

Kapitel: zwieńczenie filara wykonane z gładzonego lub rzeźbionego kamienia. Jego poszerzony kształt pozwala na podtrzymywanie trzonu łuku.

Łuk lancetowy: pionowa kwatera dużego witraża.

Relikwiarz: duża skrzynka lub gabłota zawierająca relikwie świętych.

Relikwie: szczątki świętych lub należące do nich przedmioty.

Rozpory: małe ażurowe łuki, które łączą filary podtrzymujące sklepienie główne z bocznymi ścianami.

Ślepa arkatura: motyw architektoniczny, składający się z szeregu niewielkich arkad wykonanych w ścianie i w związku z tym nazywanych „ślepyimi”.

Witraż: ozdobne wypełnienie otworu okiennego kawałkami kolorowego szkła.

Informacje praktyczne

Przeciętny czas zwiedzania: 1 godz.

Zwiedzanie przystosowano dla osób niepełnosprawnych.

Centre des monuments nationaux wydaje serię przewodników po zabytkach francuskich, w tłumaczeniu na wiele języków.

Publikacje "Éditions du patrimoine" można nabyć w sklepiu-księgarni.

Centre des monuments nationaux
 Sainte-Chapelle
 Palais de la Cité
 4 boulevard du Palais
 75001 Paris
 tél. 01 53 40 60 97
 la.sainte-chapelle@monuments-nationaux.fr

www.monuments-nationaux.fr

Sainte-Chapelle

Perła gotyku promienistego

W sercu wyspy Cité

Na terenie pałacu na wyspie Cité, będącego od X do XIV w. rezydencją i siedzibą królów francuskich,

znajduje się Sainte-Chapelle i Conciergerie, wchodzące w skład późniejszego Pałacu Sprawiedliwości.

Sainte Chapelle wybudowano w latach 1242-1248 na polecenie Ludwika IX (panującego w latach 1226-1270, przyszłego

Ludwika Świętego).

Miała pełnić rolę oprawy dla relikwii* Męki Pańskiej. Najśłynniejszą z relikwii, Koronę Cierniową, zakupiono w 1239 r. za cenę znacznie przewyższającą koszt samej budowli.

Znaczenie religijne i polityczne

Święte Relikwie* Męki Pańskiej były własnością cesarzy bizantyńskich od IV w. Kupując je Ludwik IX zwiększył prestiż Francji i Paryża, który w oczach średniowiecznej Europy stał się „Nowym Jeruzalem”, a tym samym drugą stolicą chrześcijaństwa. Podczas Rewolucji Sainte-Chapelle, symbolizująca monarchię opartą na prawie boskim, została znacznie uszkodzona. Zachowały się jednak witraże.

Od 1846 r. budynek został poddany pracom restauratorskim, w wyniku których uzyskał obecny wygląd.

* Wyjaśnienia znajdują się na odwrocie ulotki.

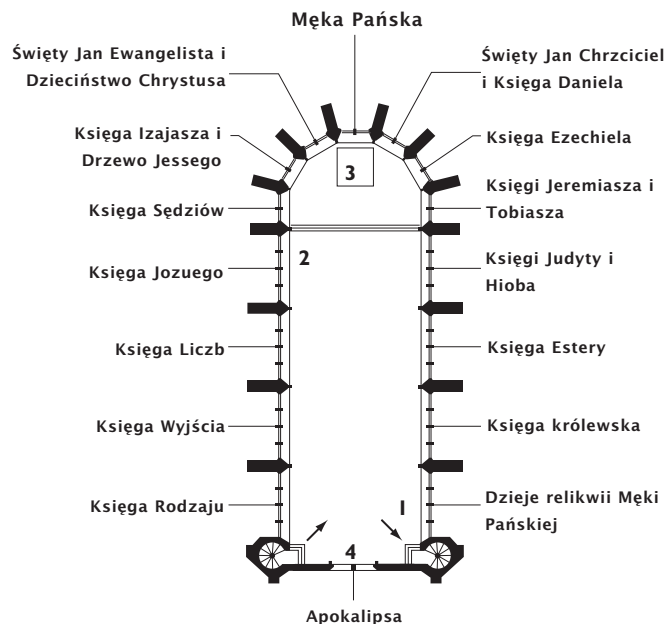
Dwukondygnacyjne sanktuarium

Od samego początku relikwie* wystawiano i czczono w kaplicy górnej. Król, jego świta i kolegium kanoników odprawiających nabożeństwa jako jedyni wchodzili do niej bezpośrednio z zewnętrznej galerii, połączonej wówczas z Pałacem. Kaplica dolna była miejscem kultu przeznaczonym dla służby pałacowej.

Sainte-Chapelle została wybudowana na bardzo prostym rzucie bazylikowym, z półokrągłą absydą. Na jej wzór wybudowano inne kaplice, np. w Vincennes i Châteaudun.

Kaplica dolna

W portalu wita zwiedzających rzeźba Panny Marii, patronki sanktuarium. Znajdująca się we wnętrzu odtworzona polichromia pochodzi z okresu prac restauratorskich w XIX w., podobnie jak rzeźbiarski wystrój kruchty. W absydzie po lewej stronie, nad wejściem do dawnej zakrystii, znajduje się fresk z XIII w. przedstawiający Zwiastowanie. Jest to najstarsze malarstwo ścienne w Paryżu. Niskie sklepienie oparte jest na ażurowanych rozporach*, łączących filary bocznych naw ze ścianami bocznymi. Ściany te są ozdobione ślepymi arkaturami* w kształcie trójliści i 12 medalionami przedstawiającymi apostołów. Na filarach na błękitnym tle sklepień znajdują się na przemian lilie, symbolizujące francuską monarchię, i wieże na purpurowym tle, znaki herbowe królowej Blanki Kastylijskiej, matki Ludwika IX.

Ulotki ze szczegółowym opisem witraży można otrzymać przy wejściu do kaplicy górnej.

Kaplica górna

Kaplica, będąca prawdziwym, ogromnym relikwiarzem, została bogato ozdobiona. Rzeźby i ogromne witraże* wysławiają Mękę Chrystusa i sprawiają wrażenie dostępu do Jeruzalem Niebieskiego, skąpanego w świetle i kolorach. Witraże z Sainte-Chapelle słynne były już od chwili jej wybudowania. 1113 scen na 15 wielkich witrażach* przedstawia dzieje ludzkości, od Księgi Rodzaju po zmartwychwstanie Chrystusa. Czternaście wielkich witraży ze scenami biblijnymi należy oglądać od lewej do prawej strony i od dołu do góry.

1 Wielki witraż dziejów relikwii Męki Pańskiej jest jedynym, który oglądać należy jako bustrofedon*. W dolnej części łuków lancetowych* przedstawia legendę o odkryciu relikwii przez świętą Helenę w Jeruzalem aż do ich sprowadzenia do Królestwa Francji.

2 Rzeźba świętego Piotra jest oryginałem, podobnie jak pozostałe 5 rzeźb apostołów. Św. Piotr trzyma klucze do raj. Rzeźby 12 apostołów, będących „filarami Kościoła”, ustawiono symbolicznie w nawie u podnoży sklepień na skrzyżowaniu ostrołuków. Są one przykładem paryskiej rzeźby z lat 1240-1260, dla której charakterystyczna była harmonia i wyidealizowane twarze.

3 Duży relikwiarz* zawiera 22 relikwie* Męki Pańskiej, m. in. kawałek Krzyża Świętego i Koronę Cierniową. Wcześniej wystawiany był na galerii, zaś podczas Rewolucji Francuskiej został stopiony. Zachowane relikwie są obecnie przechowywane w skarbcu paryskiej katedry Notre-Dame.

4 Rozeta zachodnia przedstawia proroczą księgę świętego Jana, Apokalipsę, umieszczoną symbolicznie na wprost Męki Pańskiej, w osiowym witrażu na chórze. Pośrodku rozety Chrystus powraca w chwale na końcu świata, by sądzić żywych i umarłych.

Każdy ze **100 kapitelli***, znajdujących się przy ścianach bocznych i ozdobionych motywami liści, jest inny. Aniołowie w narożach arkatur przypominają 42 sceny z życia męczenników z motywem czteroliści.

* Wyjaśnienia znajdują się na odwrocie ulotki.